

Regionale Klachtencommissie Wvggz Friesland BESLISSING

Klaagschriftnummer: KC 2023-24

Inzake

Klaagster, wonende, bijgestaan door de patiëntenvertrouwenspersoon (pvp) tegen geneesheer-directeur (verweerder 1), psychiater (verweerder 2), en anios (verweerder 3), allen werkzaam in dienst van GGZ Friesland.

A. De klacht

Klaagster is het niet eens met de beslissing van verweerder 1 d.d. 1 september 2023 om haar over te plaatsen van de HIC in Heerenveen naar kliniek De Flinter in Franeker.

Deze klacht valt onder de werking van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

B. De gevolgde procedure

1. Op 4 september 2023 heeft de klachtencommissie (hierna: de commissie) een klaagschrift van klaagster ontvangen. Daarin vraagt klaagster om schorsing en/of vernietiging van de bestreden beslissing. Tevens vraagt klaagster te bepalen dat de zorgaanbieder haar schade dient te vergoeden.
2. Klaagster heeft de commissie toestemming gegeven om haar dossier in te zien.
3. De pvp heeft op 6 september 2023 een schriftelijke toelichting op de klacht gegeven.
4. Verweerders 1 en 2 hebben op 6 september 2023 een verweerschrift ingediend.
5. De commissie heeft de klacht behandeld tijdens een hoorzitting via beeldbelverbinding op 7 september 2023. Klaagster is verschenen, bijgestaan door de pvp. Verweerders 1 en 2 zijn verschenen in persoon.
6. Tijdens de hoorzitting hebben partijen hun standpunten nader toegelicht en heeft de commissie vragen gesteld. Van de hoorzitting is een verslag gemaakt dat wordt meegezonden.

C. De feiten

1. Klaagster is een 63-jarige vrouw. Na klachten van overlast in de woonomgeving door schreeuwen is klaagster in beeld gekomen bij de politie en bij FACT (Flexibel Assertive Community Treatment).
2. De heer ..A., psychiater, is aangewezen als de zorgverantwoordelijke voor klaagster bij FACT.
3. Tussen januari en juni 2023 is door het gebiedsteam, de woningstichting en door medewerkers van FACT geprobeerd in contact te komen met klaagster. Dit in verband met de klachten over geluidsoverlast, maar ook omdat omwonenden zich zorgen maken over het isolement waarin klaagster verkeert en haar slechte fysieke toestand. Bij verschillende huisbezoeken heeft klaagster niet open gedaan voor de wijkagent, FACT medewerkers, verschillende psychiaters, haar eigen advocaat en de rechter die over de voor klaagster aangevraagde zorgmachtiging diende te beslissen.
4. Bij beschikking van 3 augustus 2023 heeft de rechtbank een machtiging tot het verlenen van verplichte zorg verleend. Deze zorgmachtiging (ZM) is geldig tot en met 3 september 2023 en ziet onder meer op het toedienen van medicatie en opnemen in een accommodatie.
5. Op 9 augustus 2023 is klaagster opgenomen in de HIC-kliniek in Heerenveen op grond van een beslissing ex art. 8:9 Wvggz van verweerder 2.

6. Bij beschikking van 21 augustus 2023 heeft de rechtbank de geldigheidsduur van de ZM verlengd tot en met 21 februari 2024.
7. Op 29 augustus 2023 heeft de psychiater ..B.. klaagster meegedeeld dat zij de volgende dag zal worden overgeplaatst naar De Flinter. Klaagster heeft tegen deze beslissing een klacht tevens schorsingsverzoek ingediend (nr. 2023-23). Effectuering van de overplaatsing is uitgesteld in afwachting van een snelle behandeling van de klacht en het schorsingsverzoek.
8. Op 1 september 2023 heeft de commissie na afloop van de hoorzitting mondeling uitspraak gedaan en de klacht 2023-23 gegrond verklaard. De schriftelijke uitwerking hiervan is op 5 september 2023 aan partijen verstrekt.
9. Op 1 september 2023 heeft verweerder 1 een beslissing genomen genaamd: "Beslissing wijziging waarnemend zorgverantwoordelijke". Deze beslissing luidt voor zover hier relevant als volgt:
 "(...) Ik heb besloten het uitvoeren van de zorg voor u wel toe te wijzen aan een andere waarnemend zorgverantwoordelijke, namelijk ..C.. psychiater van de Flinter te Franeker.
 Motivatie van mijn besluit:
 Dhr. ..A.., psychiater Regioteam, is als zorgverantwoordelijke aan uw zorg verbonden. U bent nu opgenomen op de HIC Heerenveen. Dhr. ..B.. is aldaar als psychiater uw waarnemend zorgverantwoordelijke. Hij acht overplaatsing naar de Flinter noodzakelijk. Dat betekent dat u een andere psychiater krijgt, dhr. ..C.. ..C.. zal op de Flinter als waarnemend zorgverantwoordelijke optreden. Het voornemen is dat u aanstaande maandag overgeplaatst wordt.
 Bij de zitting van de Klachtencommissie heeft de voorzitter uitgesproken dat de Klachtencommissie een formeel besluit van mij als Geneesheer- Directeur noodzakelijk acht, dit overigens in tegenstelling tot het beleid over verplichte zorg binnen GGZ Friesland, aangezien er geen nieuwe zorgverantwoordelijke zal worden toegewezen. Ik ken nog niet de redentie van de Klachtencommissie hierin, maar vind overplaatsing wel noodzakelijk.
 De inhoudelijke reden voor de overplaatsing is u uitgelegd en zal ik hier nogmaals benoemen. Ik heb begrepen dat u bang bent dat u op de Flinter gekooid en vergast te worden, samenhangend met de psychose waar u aan lijdt. En de ernst van de psychose en de klachten die u daardoor ervaart is juist de reden tot overplaatsing. Immers op de Flinter, een vervolg opname kliniek, is men gespecialiseerd in de behandeling van deze klachten. U hoeft zeker geen angst te hebben dat men u daar iets aandoet. Men zal er juist alles aan doen om u te helpen dat het weer beter met u gaat. (...)"
10. Tegen deze beslissing heeft klaagster een klacht en schorsingsverzoek ingediend (2023-24). Verweerders hebben laten weten de overplaatsing op te schorten in afwachting van de uitspraak van de commissie. Het schorsingsverzoek kan daarom buiten behandeling worden gelaten.

D. Overwegingen

1. De commissie zal eerst ingaan op de formele kant van de zaak: is bij een overplaatsing altijd een besluit nodig en wie is bevoegd om dat besluit te nemen? Daarna zal de commissie de inhoudelijke kant van de zaak beoordelen.

Standpunt verweerders

2. Verweerder 1 heeft uitgelegd dat het beleid binnen GGZ Friesland is dat de ambulante psychiater de regie heeft. Iemand woont in principe thuis en krijgt van daaruit zorg. De ambulante psychiater is de zorgverantwoordelijke en deze blijft betrokken bij de zorg aan betrokkene. De ambulante psychiater blijft ook zorgverantwoordelijke als er opgeschaald moet worden, bijvoorbeeld met IHT of een tijdelijke opname. Tijdens die opschaling kan er een tijdelijke verandering van zorgverantwoordelijke zijn. Deze waarnemer treedt dan in de bevoegdheden van de ambulante zorgverantwoordelijke. Door de waarnemend zorgverantwoordelijke kan ook een beslissing verplichte zorg worden genomen.

- Bijvoorbeeld zoals bij klaagster de beslissing verplichte zorg die is genomen door verweerder 2 (zie C5). Als een langdurende opname nodig blijkt, kan er voor gekozen worden de zorgverantwoordelijkheid over te laten gaan naar de klinische psychiater.
3. Volgens verweerder 1 is voor een overplaatsing naar een andere locatie of afdeling binnen GGZ Friesland zonder wijziging van de zorgverantwoordelijke geen besluit nodig. De wet is hier niet duidelijk over. De artikelen 8:9 en 8:16 Wvvgz bevatten geen inhoudelijke criteria voor de overplaatsing. Het enige artikel in de wet dat betrekking kan hebben op overplaatsing is 8:16 Wvvgz. Daarbij gaat het om een wijziging van zorgverantwoordelijke en in dat geval is een beslissing van de geneesheer-directeur nodig. De wet is niet duidelijk of dit ook nodig is bij een overplaatsing zonder wijziging van zorgverantwoordelijke. Verweerder 1 leest het arrest van de Hoge Raad¹ zo, dat als iemand overgeplaatst wordt én er een wijziging van zorgverantwoordelijke is, dan een beslissing van de geneesheer-directeur op grond van art. 8:16 Wvvgz nodig is. Die situatie doet zich in dit geval niet voor, omdat de heer ...A.. de zorgverantwoordelijke is gebleven.
 4. Verweerder 1 wil op geen enkele manier afbreuk doen aan de rechtspositie van betrokkene. Als iemand moeite heeft met een overplaatsing kan dat aan haar als geneesheer-directeur worden voorgelegd. Zij zal daarover dan een beslissing nemen zodat betrokkene desgewenst een klacht kan indienen. Aan de andere kant wil verweerder 1 ook niet dat iemand voortdurend wordt overstelpt met brieven en foutgevoelige administratieve processen. Uit de wetsevaluatie is gebleken dat dit heel belastend is en veel onduidelijkheid geeft bij betrokkenen en contraproductief werkt. Binnen GGZ Friesland is geprobeerd een zodanige manier van werken te vinden die recht doet aan de rechtspositie van betrokkenen én de administratieve belastbaarheid zo beperkt mogelijk laat zijn. Aldus tot zover verweerder 1.
 5. Verweerder 2 heeft gewezen op de betrokkenheid en positie van de heer ..A.. als zorgverantwoordelijke. Hij heeft een bemoeizorgtraject gedaan met klaagster, er zijn onder zijn supervisie huisbezoeken afgelegd en ook de zorgmachtiging is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van de heer ..A.. Hij heeft uiteindelijk ook de beslissing genomen tot verplichte opname. ..A.. is nu nog steeds de zorgverantwoordelijke van klaagster en wordt ook betrokken bij de behandeling. In het kader van de herstelvisie zal ..A.. de zorg straks ook weer overnemen. Mogelijk zal de opname van klaagster wat langer duren. Als het een langdurende opname wordt, dan zal bekeken worden of de heer ..C.. zorgverantwoordelijke moet worden. Op dit moment is dat nog niet te zeggen en valt de opname nog onder een korte opname. Verweerder 2 heeft hier nog aan toegevoegd dat zij ten tijde van de opname overleg heeft gehad met psychiater mevrouw ..D.., die op dat moment waar nam voor de heer ..A.. tijdens zijn vakantie. Met ..D.. is ook het behandelplan afgestemd. Binnenkort is er een ZAG (zorgafstemmingsgesprek), daarbij zal dan ook de heer ..A.. aanwezig zijn. Aldus tot zover verweerder 2.

Standpunt klaagster

6. De pvp heeft als het standpunt van klaagster naar voren gebracht dat de zorgverantwoordelijke zelf de taken en verantwoordelijkheden rond de behandeling moet uitvoeren, zoals het beoordelen van de actuele gezondheidssituatie van betrokkene, overleg voeren met patiënt etc. Dat is nu niet het geval. Tijdens de hoorzitting werd immers duidelijk dat klaagster geen idee heeft wie de heer ..A.. is. Er is van de zijde van klaagster begrip voor het argument van de administratieve overbelasting, die ook niet in het voordeel van de cliënt is. Maar formeel is bij een overplaatsing art. 8:16 Wvvgz aan de orde en moet er een op die bepaling gebaseerde beslissing zijn.

¹ Hoge Raad 13 mei 2022, ECLI:NL:HR:2022:689.

Oordeel commissie

7. In dit geval staat niet ter discussie dat van een overplaatsing sprake is. Immers, bij uitvoering van de bestreden beslissing van verweerder 1 wordt klaagster verplaatst van de HIC in Heerenveen naar kliniek De Flinter in Franeker.
8. Paragraaf 5 van hoofdstuk 8 van de Wvvggz heeft als opschrift 'Overplaatsing, tijdelijke onderbreking en beëindiging'. Art. 8:16 Wvvggz heeft betrekking op de overplaatsing. Art. 8:16 lid 1 Wvvggz bepaalt dat de geneesheer-directeur op aanvraag of ambtshalve de verantwoordelijkheid voor het verlenen van zorg op grond van een crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of zorgmachtiging aan een andere zorgaanbieder, geneesheer-directeur of zorgverantwoordelijke kan toewijzen. De betrokkene, de vertegenwoordiger, de advocaat of de zorgverantwoordelijke kan bij de geneesheer-directeur daartoe een schriftelijke en gemotiveerde aanvraag indienen. Art. 8:16 lid 2 Wvvggz bepaalt dat de geneesheer-directeur zijn beslissing op grond van het eerste lid schriftelijk en gemotiveerd aan de betrokkene meedeelt en een afschrift van de beslissing zendt aan de vertegenwoordiger, de advocaat en de officier van justitie. Art. 8:16 lid 3 Wvvggz bepaalt dat de geneesheer-directeur geen ambtshalve beslissing of instemmende beslissing op de aanvraag kan nemen dan nadat de beoogde zorgaanbieder, geneesheer-directeur of zorgverantwoordelijke zich bereid heeft verklaard tot het verlenen van zorg of verplichte zorg op grond van een crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of zorgmachtiging. De leden 4 tot en met 7 van art. 8:16 lid Wvvggz regelen onder meer aan wie een afschrift van de beslissing moet worden gezonden, dat de geneesheer-directeur de betrokkene, de vertegenwoordiger of de advocaat schriftelijk in kennis stelt van de klachtwaardigheid van de beslissing en dat het dossier van de betrokkene ter beschikking komt van de nieuw aangewezen zorgverantwoordelijke.
9. In paragraaf 3.10 van het professioneel statuut 2023 van GGZ Friesland is beschreven dat de ambulante psychiater in principe altijd de zorgverantwoordelijke is. Een klinische opname wordt beschouwd als een onderbreking/opschaling van de ambulante behandeling. Bij de overgang van ambulante naar klinisch treedt de klinisch psychiater als waarnemend zorgverantwoordelijke op. De waarnemend zorgverantwoordelijke heeft dezelfde verantwoordelijkheden en bevoegdheden als de zorgverantwoordelijke. Urgente situaties daargelaten wordt de zorgverantwoordelijke bij afwezigheid of ingeval van overgang van afdeling waargenomen door een andere psychiater en buiten kantooruren door de dienstdoende psychiater. Bij de overgang van de ene kliniek naar de andere wordt de klinisch psychiater van de volgende kliniek de waarnemend zorgverantwoordelijke. Tot zover de relevante onderdelen van het professioneel statuut 2023.
10. De commissie overweegt dat de wetgever er kennelijk vanuit is gegaan dat een overplaatsing altijd gepaard gaat met een wijziging van de zorgverantwoordelijke². In het beleid zoals dat wordt gevoerd door GGZ Friesland (zie hiervoor in D9 en de uitleg van verweerder 1 in D2) is dat echter niet zo. Ook in het geval van klaagster is het zo gegaan dat de ambulante psychiater ..A.. haar zorgverantwoordelijke is gebleven. Dat klaagster deze ..A.. niet kent en in hem niet een behandelaar herkent, doet hier niet aan af. Die onbekendheid is immers verklaarbaar door de omstandigheid dat klaagster zelf nimmer de deur heeft open gedaan bij huisbezoeken.
11. Na de verlening van de zorgmachtiging op 3 augustus 2023 zijn door anderen dan ..A.. beslissingen genomen over de verplichte zorg van klaagster. Conform het beleid van GGZ Friesland zijn de behandelaren die deze beslissingen namen, zoals verweerder 2, daarbij opgetreden als waarnemend zorgverantwoordelijke.
12. De commissie stelt voorop dat het niet haar taak is om dat beleid in abstracto te beoordelen. De commissie beoordeelt of in het concrete geval is gehandeld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen.

² Zie de verwijzing naar de parlementaire geschiedenis in rechtsoverweging 3.5 en rechtsoverweging 3.7 van het genoemde arrest van de Hoge Raad van 22 mei 2022.

13. In dit concrete geval is de commissie van oordeel dat verweerders aannemelijk hebben gemaakt dat ..A.. de zorgverantwoordelijke van klaagster is gebleven en dat dit niet slechts een functie is die alleen op papier bestaat. Door en namens ..A.. is een bemoeizorgtraject gestart, zijn er huisbezoeken afgelegd en is een zorgmachtiging aangevraagd. Van een langdurige gedwongen opname is op dit moment nog geen sprake, aangezien klaagster eerst op 9 augustus 2023 is opgenomen. Ook heeft de commissie in haar overwegingen betrokken dat de heer ..A.. in de afgelopen tijd vakantie heeft genoten, zodat het overleg van verweerder 2 met psychiater ..D.. (zie D5) aan de zorgverantwoordelijke ..A.. kan worden toegeschreven. De betrokkenheid van ..A.. bij de behandeling van klaagster wordt verder onderstreept doordat hij ook aanwezig zal zijn bij het ZAG dat binnenkort zal plaatsvinden.
14. De commissie deelt echter niet de opvatting van verweerder 1 (zie D3 en D4) dat voor de overplaatsing van klaagster van Heerenveen naar Franeker geen expliciete beslissing nodig zou zijn. Aanvaarding van dat standpunt zou immers betekenen dat een cliënt bij GGZ Friesland niet of nauwelijks zou kunnen klagen over een voorgenomen overplaatsing. Dat zou ertoe leiden dat de rechtspositie van cliënten van GGZ Friesland minder is dan die van cliënten van andere GGZ-instellingen waar de zorgverantwoordelijkheid wél wijzigt bij een overplaatsing zoals hier aan de orde. Naar het oordeel van de commissie is dat niet verenigbaar met de bedoeling van de Wvggz om de rechtspositie van de betrokkene te versterken, zoals de Hoge Raad heeft benadrukt.³
15. Aangezien de overplaatsing is geregeld in art. 8:16 Wvggz, dient aan een overplaatsing een besluit van de geneesheer-directeur vooraf te gaan. Indien die overplaatsing, zoals in het geval van klaagster, niet gepaard gaat met een wijziging van de zorgverantwoordelijke, kan worden volstaan met een inhoudelijke motivering van die beslissing. De commissie heeft begrip voor het standpunt dat dit mogelijk onnodige administratieve rompslomp teweeg brengt. Maar in de vaker genoemde uitspraak heeft de Hoge Raad expliciet benoemd dat wat organisatorisch wenselijk is, geen reden is om de wet niet toe te passen. Hier ligt eerder een taak voor de wetgever.⁴
16. De conclusie op grond van het voorgaande luidt dat aan de formele vereisten die de wet stelt, is voldaan: er is een beslissing van de geneesheer-directeur waarin de reden voor de overplaatsing van klaagster van Heerenveen naar Franeker is beschreven.

Inhoudelijk: de overplaatsing

17. Klaagster wil beslist niet overgeplaatst worden naar Franeker. Ze wil naar haar eigen land Jamaica teruggaan, dat is beter voor haar. Klaagster denkt niet dat ze in Franeker beter geholpen kan worden. Het is daar niet beter en in Heerenveen is het ook al niet zo goed. Klaagster herkent zich niet in wat in de zorgmachtiging van 21 augustus 2023 en in de beslissing van de geneesheer-directeur wordt beschreven. Als klaagster in Jamaica is wil ze daar een afspraak maken met een psychiater en haar situatie bespreken. Desgevraagd zegt klaagster dat ze 13 jaar in Nederland is, een betaalde baan heeft ze nooit gehad. Dat komt volgens klaagster doordat iemand je moet helpen, het systeem is hier anders dan in haar eigen land. Ook is ze nooit eerder in behandeling of bij een psychiater geweest. Klaagster heeft naar eigen zeggen familie in Amsterdam, twee kinderen en vier kleinkinderen. Vroeger belde ze hen wel, nu wil ze niet contact met hen en ze wil ook niet dat de behandelaars contact met hen hebben. Klaagster heeft een goede relatie met haar familie, ze wil alleen dat de familie komt om haar op te halen en terug te gaan naar Jamaica. Zij wil niet in Nederland van kliniek naar kliniek gaan. Klaagster zegt: "De universele wetten zijn op mij van toepassing en die geven mij het recht om nu terug te gaan naar mijn geboorteland." Aldus tot zover klaagster.
18. De commissie overweegt dat uit het dossier het beeld oprijst dat klaagster in beslag genomen lijkt te worden door psychotische ervaringen en zich vrijwel volledig isoleert op

³ Zie rechtsoverweging 3.6 van het genoemde arrest van de Hoge Raad van 22 mei 2022.

⁴ Zie rechtsoverweging 3.6 van het genoemde arrest van de Hoge Raad van 22 mei 2022.

haar eigen kamer. Dat beeld is bevestigd tijdens de hoorzittingen op 1 en 7 september 2023. Volgens klaagster is er niets aan de hand, maar die opvatting staat in schril contrast tot de (medische) informatie in het dossier. Op de kliniek in Heerenveen is gestart met een antipsychoticum, waarvan de dosering enige weken na de opname is verhoogd. Na lang aandringen neemt klaagster die medicatie oraal in, ook al vindt klaagster dat zij geen medicatie nodig heeft. Fysiek gaat het inmiddels wel wat beter met klaagster, maar het lijkt nog te vroeg om te zeggen of de medicatie effect heeft. Het lijkt wel waarschijnlijk dat de behandeling wat langer zal gaan duren. De commissie kan het standpunt van de behandelaren daarom goed volgen dat de HIC vanwege de hectiek niet de meest uitnodigende omgeving is om in gesprek te gaan en dingen te ondernemen. Overplaatsing naar De Flinten in Franeker betekent ook in de visie van de commissie een betere herstelomgeving voor klaagster. Daar is alle medisch/psychiatrische deskundigheid aanwezig en het terrein biedt de mogelijkheid om wat vrijer te bewegen, gesprekken en contacten aan te gaan, bezigheden te ontwikkelen.

19. De conclusie op grond van het voorgaande luidt dat de klacht ongegrond zal worden verklaard.

De schadevergoeding

20. Art. 10:11 lid 1 Wvvgz bepaalt dat degene die een klacht indient, bij de commissie tevens om schadevergoeding door de zorgaanbieder kan verzoeken. De commissie kan ook ambtshalve tot schadevergoeding door de zorgaanbieder besluiten. De commissie hoort de zorgaanbieder alvorens te beslissen over het toekennen van schadevergoeding (art. 10:11 lid 3 Wvvgz). De schadevergoeding wordt naar billijkheid vastgesteld (art. 10:11 lid 4 Wvvgz).
21. Aangezien de klacht tegen de overplaatsing van klaagster ongegrond zal worden verklaard, ziet de commissie geen aanleiding voor de toekenning van schadevergoeding. Ook ambtshalve ziet de commissie in de omstandigheden van dit geval onvoldoende aanleiding om de toekenning van schadevergoeding in overweging te nemen. Het verzoek zal daarom worden afgewezen.

Beslissing⁵

De commissie:

- verklaart de klacht ongegrond;
- wijst het verzoek om schadevergoeding af.

Gegeven op 21 september 2023 te Heerenveen door de heer mr. F.P. Dillingh als voorzitter en de leden: de heer drs. H.N. Koetsier en de heer D. Buwalda, bijgestaan door mevrouw T.E. Miedema-de Haan als ambtelijk secretaris. De beslissing is verzonden op 21 september 2023.

mr. F.P. Dillingh,
voorzitter.

⁵ Bent u het niet eens met de beslissing van de klachtencommissie? Dan kunt u de zaak voorleggen aan de rechter. Hiervoor dient u (betrokkene, vertegenwoordiger, zorgaanbieder of nabestaande) een schriftelijk en gemotiveerd verzoekschrift bij de rechtbank in te dienen. Houd er rekening mee dat dit moet binnen 6 weken nadat de beslissing aan de verzoeker is medegedeeld. De rechter zal dan zijn beslissing geven over de klacht. Dit staat in artikel 10:7 Wvvgz.